

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Vse one naročnike v Ljubljani in na deželi, ki še niso vposlali za letos naročnine, a list sprejemajo, prosimo, da to store v kratkem, sicer se jim 5. številka nič več ne dopošlje.

Nekaj besed na naslov Slovanov.

(Posvetil visokospoštovanemu prijatelju gospodu Ivanu Hribarju, županu ljubljanskega.)

S svetimi besedami: »Ljubite drug drugega« je pred dvajsetimi stoletji povzročil Krist največjo svetovno revolucijo ter zasejal seme svobode, bratstva in enakopravnosti med zasluženo in zatirano človeštvo.

Pod vsemogočnostjo teh besed so se zrušili maliki, izginilo je praznoverje, padli so v prah prestoli nasilnikov in nad razvalinami vsega tega je mogočno zakraljevalo kraljestvo ljubezni, zgradba med zemljo in nebom, poslopje ljubezni, vere in nade v življenje.

Besede: »Ljubite drug drugega« naj bodo temelj našega vseslovanskega političnega programa, zakaj v njih je ključ za naša stremjenja, za naše težnje; v njih je rešitev za vse slovanske narode, ki jih je danes skupni sovražnik razkosal in jih premeteno naščuval drugega proti drugemu.

One tri besede vsebujejo vso tajnost za bodočo mogočnost in veličino slovanstva.

Naš skupni politični program kot Slovanov in kot enokrvnih bratov bodi stremljenje po čim najtesnejšem zbliznanju.

Treba je nam, da se spoznamo med sabo in da se razumemo. Pozabimo preteklost in podajmo si bratske roke, da se združimo in zedinimo.

Šele ko to izvedemo, je mogoče, da se izpolnijo naše težnje, samo v tem slučaju bomo silni kot Slovani, od usode določeni

v to, da vodimo človeštvo po poti napredka in svobode k smotru popolnosti.

Dandanes tvorijo naša nespornost, naši spori, naša nezaupljivost drug proti drugemu našo nemoč in jačijo silo naših narodnih sovragov.

Naše sporazumljenje, naša sloga, to je naša nepremagljiva moč, naša vseslovanska slava, naša zgodovinska bodočnost.

Kdo seje dandanes razdore med Slovani? Ali ne nerazumevanje naših skupnih narodnih interesov? Ali ne nezaupnost, ki jo gojimo drug proti drugemu, kakor tudi nepojmovanje splošno slovanskih pravic in potreb v svetovni politiki?

Skupni slovanski sovražnik dobro uvideva vse to.

Brzo in premeteno skuša izrabiti to našo slabost; zato neti prepričanje, seje sovražstvo med nas in zato ščuva drugega proti drugemu, da lahko on gospoduje, da pije našo življensko kri in da se masti s plodovi našega pota.

Mi Slovani smo slepo orodje v sovražnikovih rokah; izrablja nas, da se koljemo med sabo, da delamo za njegove koristi, za njegov napredek, a v našo nesrečo in pogubo.

Uvažujte, kako se danes godi Slovanom, našim nesrečnim bratom — v Avstriji in Nemčiji.

S svojim postopanjem samo podpiramo skupnega sovražnika, da lahko izvaja svoje nakane proti slovanstvu, ker mu pomagamo, da nas razdružuje, uničuje in izrablja naše duševne in gnotne sile proti nam samim.

Zato Slovani z vseh koncev sveta: Rusi, Poljaki, Čehi, Bolgari, Srbi, Slovenci in Hrvatje, vsi vi si podajte roke, približajte se drug drugemu, spoznavajte se in razumite se med sabo.

Združite svoje prosvetne in gospodarske sile, napravite iz njih trdo skalo, cementirajte jo s svojo bratsko vzajemnostjo in prepričani bodite, da se ob tej nepremagljivi skali razbijejo kakor morski valovi vsi nemški navali, ki nas groze sedaj potopiti in pogoltniti.

Zlata Praga, belokamena Moskva in prekrasna Ljubljana so dale zgled.

Pot je že odkrita in začrtana.

Naprej po ti poti, Slovani, in bodočnost je naša in ne bo več daleč dan, ko se uresniči na temelju ljubezni in vzajemnosti med enokrvnimi brati občaslovanska stremjenja: v bratski slogi združeni slovanski narodi.

Zato, Slovani, ljubite se!

V Sofiji, meseca januarja 1910.

A. Frangja.

Glas iz Bele Krajine!

Klerikalna drhal in njeno glasilo se zaletuje v številki od 17. t. m. znova v me in to v znani aferi, v kateri sem razkril klerikalno breznačajnost in klerikalno lopovstvo. Mazelle je z glorio odgnan od pošte — to je bistvo najnovejšega klerikalnega naskoka name.

Da podam vsemu svetu še v tej zadevi uvid, v to izročam javnosti sledeči dokaz o mojem odgnanstvu od pošte.

Dne 3. oktobra sem jaz sam izjavil poštnemu ravnateljstvu, da sploh ne maram več poštarne službe in da tudi pošte ne trpim več pod svojo streho. Dotično moje pismo se glasi dobesedno tako - le:

C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo

Trst.

Odgovarjate na vaš dopis od 30. septembra 1909, št. 898 vam naznanjam v prihranitev le vam podobnega postopanja toliko, da se zelo motite, ako mislite, da jaz sploh še sprejemam tisti urad, ki sem ga za beraško plačo vestno in zvesto izvrševal kot upravitelj in pozneje kot poštar celih 14 let in radi tega imel po krivici toliko neprijetnih ur, še v svojo daljno eskrbo.

Tem potom vam odpovem, da od danes nisem več poštar, s tem uradovanje in stanovanje urada, radi česar disponirajte kakor vam drago s tem uradom, katerega

kakor hitro mogoče iz moje hiše odstranite, ker vsak daljni stik s takimi posli in predstojniki bi bil pod mojo častjo.

Gradac, 3. oktobra 1909.

Julij Mazelle
veleposestnik in trgovec.

Z dopisom z dne 30. septembra 1909, št. 898, ki je omenjen v moji odpovedi službe, sem bil obveščen o uvedbi disciplinarne preiskave.

Kakor je zgoraj razvidno, je bila moja odpoved pisana in odposlana dne 3. oktobra 1909. Naslednji dan, namreč 4. oktobra 1909 je pa prišel poštni komisar gosp. Fišer zadevo aplanirati, to se pravi, mene je hotel zopet pomiriti, da bi bil še nadalje suženj poštne ravnateljstva. Toda poštno ravnateljstvo je doživelo razočaranje: gospod komisar je moral oditi, ne da bi bil pri meni kaj opravil in z novico, da je Mazelletova želja v zadevi pošte le ta, da se spravi ta krama kolikor mogoče hitro iz njegove hiše ven.

Ravnatoko sem poslal pismeno odpoved že l. 1905 na ravnateljstvo in resigniral na službo. Toda takratni komisar Slejko me je pregovarjal in prosjačil, naj odneham in slednjič izprosil, da sem odpoved umaknil, to pa le raditega, ker niso mogli dobiti za tako plačo človeka, ki bi jim igral v Gradcu poštarja.

»Slovenčev« dopisnik, naj bo že raven ali krevljast, sedaj lahko spozna, da sem jaz tisti, ki je poštarsko službo od sebe vrgel in postavil poštni urad na cesto ravnatoko, kakor so postavili na cesto nekoga, ki je imel pri Murnu shod.

Da pa so moje roke čiste in da je moja preteklost čista, to je na klerikalno inicijativo dokazala justica in ni ostalo na mojih rokah niti najmanjšega sledu ne po kaki žlindri, niti po zgradbi hiše, plačane iz državnega zaklada kakor nekje! Čist kakor sneg čakam v tej, od klerikalcev zapuščeni Beli Krajini zopet — novih volitev.

Gradac, 19. januarja 1910.

Julij Mazelle.

Politični pregled.

Avstrija.

Čim bolj se bliža čas, da se zopet snide državni zbor, tem v večjih skrbih se nemške stranke radi sprememb v ministrstvu. Toliko kakor gotovo je namreč, da dobe Jugoslovani svojega zastopnika v ministrstvu. To pa seveda ni pogodbo Nemcem, ki bi radi to imenovanje na vsak način preprečili. Izvrševalni odbor nemških svobodomiselnih strank je imel te dni sejo, na kateri je razpravljajal o jugoslovanskem ministru. Sklenil je poslati k ministrskemu predsedniku svojega načelnika z nalogo, naj z vso odločnostjo protestuje proti imenovanju jugoslovanskega mini-

stra. Če bo ta protest imel uspeh ali ne, ne vemo. Ako bi odločevala pravica, bi moral baron Bienert Nemce zavrniti, ker je vladarju po ustavi dana izključna in neomejena pravica, da sme imenovati ministre po svoji prosti volji.

Hrvatska.

Na Hrvatskem je nastalo v zadnjem času politično brezvetrje, kakor da bi vse pričakovalo velikih dogodkov. Ban baron Rauch čuti, da se mu majo tla pod nogami, zato skuša na vse načine spraviti na varno svoje pristaše s tem, da jim v zadnjem hipu preskrbljuje mastne službe. Če so ta imenovanja postavna ali ne, za to se moč čisto nič ne briga.

Ker je imenovan za ogrskega ministrskega predsednika grof Khuen - Hedervary, s katerim baron Rauch ni bil nikdar prijatelj, je čisto gotovo, da so ure Rauchovega banovanja štete. Če bo pa po njegovem padcu prišel na banski stolec sposobnejši mož, to pa je drugo vprašanje.

Bosna.

V Bosni baje dobe še tekom tega meseca ustavo. Po tej ustavi bo smel voliti vsak, ki je dovršil 24. leto. Vsak volilec bo moral dokazati, da biva že najmanj eno leto stalno v deželi. Deželni zbor bo obsegal tri kurije: veleposestniško, mestno in kmetsko. Mandati bodo porazdeljeni med pravoslavne, mohamedance in katolike, in sicer takó, da bodo dobili pravoslavni 31, mohamedanci 24, katoliki 16 mandatov, 1 mandat pa Židje. — Med bosanskimi Hrvati je nastal oster razpor, ki je povzročil, da sta se ustanovili dve stranki. Ena stranka, ki jo je poklical v življenje nadškof Stadler, je klerikalna, druga, ki jo vodi zdravnik dr. Mandić, pa se približuje bolj naprednim idejam.

Ogrsko.

Grof Khuen - Hedervary je sestavil novo ministrstvo, ki se predstavi državnemu zboru prihodnji ponedeljek. V tej seji bo vlada tudi zahtevala, da se ji dovoli začasni proračun. Ako bo poslanska zbornica to zahtevo odklonila, jo pošlje vlada domov in bo vladala brez državnega zbora. Meseca junija bo pa zbornico razpustila, a nove volitve bo razpisala šele na jesen.

Razdelitev Rusije?

»Slobodno Slovo« v Varšavi je dobilo iz Berolina zaupno obvestilo, da je nemški cesar Viljem izdelal podroben načrt za razdelitev Rusije. Ta načrt bi imeli še tekom tega leta izvesti Nemčija in Avstrija, ki sta na to že pripravljene ter imata na ruski meji zbranih vsaka po 300.000 vojakov. Po tem načrtu bi Avstrija zavzela vse poljske pokrajine in južno Rusijo do Črnega morja, Nemčija pa vse ruske zemlje ob Baltiškem morju gori do Petrograda in Helsingsforsu na Finskem. Da bi druge države ne zavirale te razdelitve, se jih

ima primerno odškodovati: Francoski bi Nemčija vrnila Alzaško in Lotaringijo, Anglija pa bi dobila razne pokrajine v Afriki. Ta razdelitev na papirju je zelo enostavna, če bi se pa dala tudi dejansko tako lahko izvršiti, to pa je drugo vprašanje. Naj se namreč o Rusiji sodi kakorkoli hoče, eno je gotovo, da jo Avstrija in Nemčija s 600.000 možmi ne bosta nikdar ugnali.

Nova vojna med Rusijo in Japonsko?

S Kitajskega dohajajo vesti, ki zatrjujejo, da se Japonska z veliko naglieo pripravlja na novo vojno z Rusijo. Japonska vojna uprava pošilja dan za dnevom nove polke na sever in nabavlja streljivo in živila. V ladjedelnicah delajo noč in dan. V Mandžuriji okrog Harbina in v Vladivostoku mrgoli japonskih vohunov kakor pred izbruhom zadnje rusko-japonske vojne. Evropski poslaniki na kitajskem dvoru v Pekingju so baje prepričani, da pride do vojne med Japonsko in Rusijo v najkrajšem času in da napadejo Japonci rusko vojno luko Vladivostok prav tako, kakor so l. 1904. naskočili Port Artur. Tudi v Rusiji računajo z možnostjo nove vojne z Japonsko, zato se tudi pripravljajo za vse slučaje. Na sibirski železnici grade z največjo hitrostjo drugi tir, v Vladivostoku so napravili veliko ladjedelnico, kjer grade noč in dan nove torpedovke in križarke. Na sibirski železnici vozijo neprestano vojaški vlaki, ki prevažajo vojaštvo in streljivo na Daljni Vzток. Med Vladivostokom in Harbinom imajo baje zbranih okrog pol milijona vojakov. Ker je težko dognati, koliko je resnice na teh vesteh, ki jih priobčujejo listi, smo se obrnili na nekega prijatelja, ki živi v Harbinu v Mandžuriji, da nam sporoči, če so resnična poročila o vojnih pripravah na Daljnem Vzтoku. Ker rabi pismo tri tedne, da pride v Harbin, bomo odgovor, ki ga priobčimo v našem listu, dobili šele v 5. ali 6. tednih.

Še nekaj o žaloigri v Majerlingu.

Francoski list »Le Journal« priobčuje o cesarjeviču Rudolfu in o žaloigri v Majerlingu te - le podrobnosti:

Cesarjevič Rudolf je bil strogo naprednega in svobodomiselnega mišljenja in velik prijatelj Slovanov. Zato tudi v dvornih krogih ni bil nič prav priljubljen. Zlasti pa so ga sovražili klerikalni plemenitaši, ker jim je mnogokrat povedal marsikatero bridko v obraz. Cesarjevič je bil od svojih mladih nog v prijateljskem razmerju s sedanjim nemškim cesarjem Viljemom. Znano je, da se je zelo zanimal za znanost in da je napisal več znamenitih del o svojih potovanjih. Nekoč, ko je bil sedanji nemški cesar še prestolonaslednik,

a njegov oče, cesar Friderik, že neozdravljivo bolan, se je Viljem sestal s cesarjevičem Rudolfom, ki je prav takrat izdal eno izmed svojih knjig. Pri tej priliki je rekel Viljem: »Pisati knjige se ne spodobi cesarskemu princu.« — Cesarjevič Rudolf je odvrnil: »Ena stvar je nevredna in nedostojna za cesarskega princa: hrepenti po prestolu, dokler še živi lastni oče.« (Znano je namreč bilo, da je Viljem komaj čakal, da bi umrl njegov oče, da bi mogel zasesti nemški cesarski prestol.)

Viljem je cesarjeviču silno zameril njegovo odkritosrčnost in od tistega časa se je prijateljsko razmerje med njima popolnoma ohladilo.

Cesarjevič se je v svojem 23. letu poročil z belgijsko princeso Štefanijo, ki je bila 6 let mlajša od njega. Radi popolnoma nasprotnih značajev zakon takoj sprva ni bil srečen. Ko se je jima pa rodila hčerka Elizabeta, je nastal med njima globok duševen propad.

Slučaj je hotel, da se je cesarjevič seznanil s 16letno izredno krasno baroneso Marijo Večero. Že v prvem trenutku sta se oba zaljubila drug v drugega z nepopisno silo. Kmalu nato se je cesarjevič odločil, da se loči od svoje žene in da se poroči z baroneso. Cesar Fran Josip je bil sprva silno nasproten cesarjevičevi nameri. Ko pa je uvidel, da nič ne pomaga, se je udal in 1. januarja 1889 je dal končno svoje dovoljenje v ločitev zakona. Spisi o tej stvari so bili poslani papežu Leonu XIII. s prošnjo, naj bi razveljavil cesarjevičev zakon s princeso Štefanijo.

Naravno je, da so bili o vseh dogodkih natančno poučeni princesa Štefanija, njen oče belgijski kralj Leopold in njen svak princ Filip Koburški. Princ Filip je skušal med cesarjevičem in Štefanijo posredovati. Izposloval je, da mu je cesarjevič dovolil sestanek na graščini Majerling dne 29. januarja 1889. S cesarjevičem so bili takrat v Majerlingu grof Hojos, grof Bombeles, baron Peter in baronesa Večera.

Dopoldne istega dne sta imela cesarjevič in princ Filip Koburški dve uri trajajoč razgovor, ki je bil silno buren in viharen. Opoldne je imela vsa družba skupen obed, pri katerem pa so vsi molčali. Po obedu je šel cesarjevič v svojo sobo, kjer ga je čakala baronesa Večera.

Kaj se je kasneje zgodilo, vse to je zavito v nepredorno temo neizvestnosti.

Edini, ki je o vseh dogodkih natančno poučen, je princ Filip Koburški, zakaj vsa družba, ki je bila takrat zbrana v Majerlingu, je že mrtva.

Izmed neprizadetih sta bila edina papež Leon XIII. in kardinal Galimberti, ki sta bila natančno poučena o žaloigri v Majerlingu.

Papež Leon XIII. je leta 1890 svojo ročno sezgal vse spise, ki so se tikali ločitve cesarjevičevega zakona in njegove žalostne smrti. Samo en dokument je ostal

v papeževi knjižnici: prepis brzojavke, ki jo je poslal Leon XIII. dunajskemu nadškofu, naj opravi za cesarjevičem slovesne mrtvaške molitve. V tej brzojavki je papež naglašal: »Prepričali smo se na način, ki izključuje vsak dvom, da **vzvišeni pokojnik ni izvršil samomora.**«

Razgled po Slovenskem.

r Kakšni narodnjaki so naši klerikalci? Če kdo čita klerikalne časopise, si mora misliti, da ni boljših slovenskih rodoljubov, kakor so klerikalci. Kakšni pa so v dejanju? Poslušajte, dragi slovenski kmetje! Zgradbo svojega hotela »Union« v Ljubljani, ki je stala več kakor en milijon, so oddali Nemeu, škof je dal zidati svoje zavode v Št. Vidu Nemeu, »Katoliško tiskarno« je zidal Neme, klerikalni deželni odbor je oddal napravo deželnega vodnega katastra kar pod roko in brez razpisa nemški tvrdki Redlich & Berger, isti klerikalni deželni odbor je imenoval za stavbnega svetnika Nemea Gailhoferja, za voditelja deželne bolnice pa je napravil Nemea Nebenführerja. Klerikalci torej dajejo kruha in zaslužka samo Nemeem, domačine pa pode s trebihom za kruhom v tujino. Tako gospodarijo klerikalci, slovenski kmet, s tvojim denarjem. Kmetje, zganite se in postavite te vaše laži-prijatelje in osrečevalce pred prag!

r Podmolniški gozd je po zaslugi naprednega časopisja na prodaj. Pismene ponudbe je vložiti do 28. januarja do 12. opoldne pri deželnem odboru. Dobrunjski kmetje, na noge, potrudite se, da vam gozda pred nosom ne ugrabi kak klerikalni špekulant!

r Imenovanja sodnikov. Premesčena sta okrajna sodnika dr. Jakob Doljan iz Žužemperka v Postojno in Anton Mejč iz Mokronoga v Ribnico. Za okrajne sodnike in sodne predstojnike so imenovani sodniki: dr. Valent Flerin v Črnomlju za Žužemperk, Josip Tekavčič v Vel. Laščah za Mokronog in dr. Josip Dijač v Šmarju pri Jelšah za Trebnje.

r Izdajalci. (Pod tem naslovom čitamo v »Slov. Narodu«): Iz izvestja »Der kath. Universitätsverein in Salzburg« je razvidno, da je mariborski škof Slovenec Napotnik zberačil med Slovenci 6400 kron, ki jih je poklonil omenjenemu nemškemu društvu. Vsakemu človeku je znano, v kako velikanski nevarnosti se nahaja Slovenstvo; razni uradi, razne avstrijske vlade z vsem svojim uradništvom, vse nemštvo s svojimi »Schulvereini«, »Südmarkami« in z vso svojo gospodarsko silo se trudi na vse kriplje, da čim prej izgine slovenski rod z zemeljskega površja. Narodno čuteči Slovenci in Slovenke se zavedajo te grozne nevarnosti; ob vsaki priložnosti zbirajo in žrtvujejo v narodno-obrambne namene: slovenski škofje in slovenski klerikalci pa zbirajo za **nemška**

društva. To škofovo delovanje ni samo škandalozno in pohujšljivo za naš narod, to je naravnost izdajalsko početje. Vprašamo: **koliko tisočakov so zbrali slovenski škofje za slovenska društva?** Toda kaj bomo vpraševali po tem, saj vemo, da so slovenski škofje rimski, rimski in zopet rimski — in tam daleč nekje tudi nekoliko dunajski, dokler je namreč Dunaj pokoren Rimu. Rim pa je, kakor je že neštetokrat pokazal, sovražnik Slovanov, celo tako hud sovražnik, da izganja slovenski jezik iz cerkve, da prepoveduje boga častiti v slovenskem jeziku. In tega rimskega sovraštva do Slovanov so se navzeli tudi naši škofje, ki sami prispevajo in izmozgavajo denar iz našega revnega ljudstva za klerikalna društva, dočim nimajo za slovenska društva nič drugega kakor rimski: anathema! Prepričani smo, da bi slovenski škofje in slovenski klerikalci z vsemi silami podpirali delovanje »Südmarke« in »Schulvereina«, ako bi ne delovala v protestantovskem smislu. Klerikalci so vpriporili **navidezen odpor proti omenjenima društvoma** ne zato, ker je njuno delovanje nevarno Slovenstvu, marveč samo za to, ker je nevarno rimskemu klerikalizmu. S tega stališča si moremo razlagati dar 6400 kron klerikalnemu nemškemu društvu in pa dejstvo, da slovenski škofi in stotina slovenskih duhovnikov še ni žrtvovala za slovenska obrambna društva niti vinarja. Tako postopanje se ne more drugače označiti kakor za izdajstvo slovenskega naroda.

r Zveza narodnih društev na Goriskem šteje sedaj 120 društev; upati je, da letos pristopi k »Zvezi« še nekaj društev, nekaj pa se jih ustanovi nanovo.

r V Št. Andražu tik Gorice je umrl veleposestnik g. Franc Zavadlav, dober gospodar in napreden mož. Dosegel je starost 64 let.

r Plemenit rodoljub. Družbi sv. Cirila in Metoda je volil g. Fr. Dekleva, posestnik v Slavini, ki je umrl dne 23. novembra 1909, lepo svoto 1000 K in je zasvedočil s tem plemenitim činom dejansko svoje goreče rodoljubje ter si postavil trajen in prečasten pomnik v naši družbi in v slovenskem narodu. Pokojnikov nečak, g. Fr. Dekleva, posestnik v Slavini, je volilo 1000 K družbi že vposlal in sicer celotno, ne da bi odtegnil pristojbine. Slaven spomin rodoljubnemu rajniku, hvala požrtvovalnemu dobrotniku pošiljatelju!

r Za obrambni sklad družbe sv. Cirila in Metoda je poslal g. notar Miroslav Premroy v Kobaridu našemu upravništvu znesek 200 K, ki ga je zložila tale gospoda: Poštar Bergine, davkar Frandolič, učitelj Prijatelj in komisar Umek vsak po 20 kron, posestnik Jurtič 15 K, dr. Več, učitelj Kalan, Kartofil, župan Gruntar, posestnik Lazar, asistent Stres in trgovec Uršič po 10 K, poštarica Gabršček in neimenovan po 5 K in notar

Premrou 25 K. Naj bi se naše rodoljubno občinstvo ravnalo po zgledu kobariških narodnjakov!

r Posnemajte slovenske občine občino v Dekanih v Istri, ki se je priglasila med slovenske brambovce in vsoto 200 K tudi družbi sv. Cirila in Metoda vposlala. Slava zavednemu občinskemu zastopu v Dekanih!

r Zvezo slovenskih deklet nameravajo ustanoviti kaplani na Štajerskem. — To bo življenje!

r V novi Kolinski tovarni za kavine primesi dela tako hitro napredujejo, da bodo vsi stroji v kratkem popolnoma urejeni in se prav kmalu začne z izdelovanjem kavine primesi v popolnem obsegu. Ta teden se je začelo tudi z napeljavo električne razsvetljave; tovarna bo imela lastne električne motorje in bo proizvajala sama vso električno silo, ki jo bo rabila. Spomladi, kakor hitro bo vreme ugodno, se tovarniška poslopja tudi od zunaj osnažijo in meseca maja bodo vsa ta dela popolnoma izvršena.

r Za turiste. Ravnateljstvo bosansko-hercegovinskih železnic dovoljuje turistom 33¹/₃% popust pri voznih cenah. Ta popust pa se turistom dovoljuje samo v slučaju, ako vložijo prošnjo za znižanje vozne cene dotično planinsko društvo, katerega turisti pripadajo. Za vsak vozni listek je priložiti pristojbino v znesku 1 K. Železniško ravnateljstvo dovoljuje imenovani popust samo v času od 15. marca do 15. novembra.

r Slovenske starše in vzgojevalce slovenske mladine opozarjamo na izborni mesečnik »Domače ognjišče«, ki izhaja v »Učiteljski tiskarni« v Ljubljani vsako zadnjo soboto v mesecu ter velja vse leto samo 2 kroni 50 vinarjev. »Domače ognjišče« prinaša jako zanimive, koristne, aktualne članke o vzgoji otrok, njihovih hibah in čednostih, zlasti pa o zmotah in napakah staršev in slabih vzgojiteljev; končno prinaša dopise o delovanju učiteljstva in odgojevalcev, povesti in zanimive drobtine iz vsega sveta. Malo imamo toli potrebnih in koristnih slovenskih časopisov, kakor je »Domače ognjišče«. Kdor ljubi mladino, kdor ve, da leži v sreih in dušah slovenskih otrok bodočnost našega naroda, tisti bo rad naročil in čital »Domače ognjišče«, ki je polno plemenitih idej in koristnih iniciativ! **Naj bi se razširil ta lep, blagi list v vse slovenske hiše! Naj bi ga čitali in ubogali starši, potem pa nam napoči lepša bodočnost.**

r Ustrelil se je v stranišću celjske vojašnice poddesetnik pešpolka št. 87 Fran Drevenšek. Puško je imel tako pripravljeno, da si je s privezanim naramnikom na petelina pognal kroglo s pomočjo noge naravnost v srce. Bil je takoj mrtev.

r Na delu ponesrečil se je v Trstu slovenski delavec Anton Krebelj. V svobodni luki je padel nanj cel sklad vreč,

napoljenih s kavo. Kmalu, ko so reveža prenesli v bolnico, je umrl.

r Tatvina v Slov. Bistrici. Tat, ki je okradel gostilničarja Rasteigerja za 360 kron in natakario Dobnikarjevo za 200 kron ter dve uri z verižico, je bil dne 15. t. m. v Celju aretiran. Tat je kmečki mladenič Ivan Novčan. Pri njem so dobili 518 K 40 vin., obe ukradeni uri z verižico ter več robcev s črkama »A. D.«.

r Potegnil jo je z doma v Ljubljani stanujoči 13letni sirotič Josip Marn. Zamerilo se mu je, da mu rejnica njegova dne 28. decembra 1909 ni pustila iti tepežkat, pa je še isti dan odšel brez slovesa. Majhen je, toda krepak in rdeč, kodrastih plavih las in rjavih oči. Imel je baržunasto čepico in črno obleko. Tudi lansko leto jo je bil že enkrat pobrisal do Maribora. Kdor kaj ve o njem, naj to sporoči ali mestni policiji ali varstvenemu sodišču v Ljubljani, ozir. naj se deček odda bližnjemu županstvu, ki pa naj pazi nanj, da mu z zvijačo ne uide.

r Mrvo kupi vojna uprava, in sicer v Gorici 3500, v Pulju 950 stotov. Tozadevne obravnave se vrše pri vojaških oskrbovaliških, in sicer v Gorici dne 31. januarja in v Pulju dne 1. februarja t. l.

r Zaklalo se je v mestni klavnici od 25. decembra 1909 do 2. januarja 1910 83 volov, 6 krav, 4 biki, 294 prašičev, 152 telet, 32 koštrunov in 17 kozličev. Upeljalo se je zaklane živine: 1 vol, 1 krava, 2 prašiča, 22 telet in 737 kg mesa.

r Se že sučejo. Ker je letos kratek predpust, bode kdo mislil, da se ljudje ne bodo naplesali. Pa ni tako! Že v soboto so viseli po Ljubljani pred gostilnami balončki, okrašeni s smrečjem in zastavami, v lokalih pa so škripali godei ter naznanjali mimooidočim, da je tu čas veselja, da je predpustni čas, v katerem se mora vrteči in malo ponoreti mlado in staro. Nič manj, kakor 26 manjših in večjih plesnih venčkov smo imeli v soboto in nedeljo ponoči v Ljubljani. Z zadovoljstvom pa moramo konstatovati, da so se razun raznih manjših običajnih nesorazumljenj, vse izvršile v najlepšem redu. In tako je prav!

r Samomor. V ponedeljek popoldne se je obesil na šupi na Dolenjski cesti št. 29 vpokojeni stražnik Fran Šinkovec, rojen 1869. leta na Gumnišah. Nesrečnežu se je brzkone omračil um in je v tem stanju sklenil storiti smrt, kajti, ko ga je sin vprašal, če se sme iti malo podrsat, mu je rekel, da naj le gre, in da se morda ne vidi več, ker se mu zna vdreti led. Na lice mesta došla policijska komisija je odredila, da so njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Zapustil je ženo in dva otroka, od katerih je starejši pri mornarjih, mlajši pa je še nepreskrbljen.

Somišljeniki, narodnjaki, naročajte in širite „Slovenski dom!“

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g Zaupanje v Zabreta gine in kopni, kakor pomladni sneg. Neka članica rajne »Bogomile« nam pripoveduje: »Ob novem letu nas je Zabret zopet povabil po svojem kaplanu vse dekleta in žene v Cebavov hlev. Z veseljem smo pohitele tja v nadi, da vendar že enkrat dobimo naše teško zaslužene kronice nazaj. A bridko smo se varale. Spoznale smo, da krajcar, ki pride v kremplje teh črncev, ne vidi več belega dne. O kronicah še govora ni bilo, pač pa nam je ubogi Zabretov hlapec jel zatrjevati, da bo »Bogomila« zopet od mrtvih vstala ter se potem še le začela živahno razvijati. Iz tega smo jele slutiti, da se je v Zabretovi črni duši rodil upravitanski naklep, vnovič nas oeganiti za denar. Toda gosp. Zabret, povemo vam, da sedaj se ap trudite zaman! Bridka izkušnja nas je spametovala. Vedite, da še predno smo stopile zadnjič na vaše povabilo v Cebavov hlev, smo si trdno obljubile med seboj, da ne plača nobena niti vinarja več.« — Tako nam je pripovedovala dekle, ki je povrhu pristna Marijina devica. In tak človek, do katerega že celo preproste in njemu podrejene ženske nimajo nobenega zaupanja več, si upa potem na prižnici razsajati in kričati, da bo komu vzel ugled in veljavo —? »O bošček!«

g Šengarjevega Tineta delovanje. Ne rečemo, da naš prečastiti nima vse v redu v glavi, ampak čudak je pa vendar-le. On namreč hoče z glavo skozi zid. Ta zid pa so naši samostojno misleči in pošteni možje Šentvidci, s katerimi bode moral Tine zmerom računati. To njega najbolj jezi. V tej jezi pa je pozabil na rek: »Lepa beseda najde lepo mesto.« Raditega pa on tolikokrat zabrede, da v svoji gorenjski surovosti in strasti meče z lece razne psovke na svoje vernike. Tako n. pr. hoče v Št. Vidu za vsako ceno imeti gotove značajne možje za liberalce, svobodomislece, brezverce, framazone itd., čeprav so tisti možje veliko boljšega verskega prepričanja, kakor pa prav vsak izmed njegovih pristašev, ter tudi veliko boljši, kakor tisti veliki klerikalec, ki je svoj čas ponoči v gatah hodil in ki danes navadno pozno ponoči hodi iz gostilne domov. To pa tako pozno, da mora od bojazni pred ženino pestjo dostikrat celo prenočevati v hlevu. Zabret bo na to rekel: »To ni res, to je obrekovanje.« Toda o tem čivkajo že vrabei celo na Poljanah. Tine je v zadnjem času ločil nas — svoje vernike v pametno in neumno stranko ter v vole in prašiče. Kadar začne Tine metati okrog sebe razne psovke in politizirati na prižnici, se nam zdi, da njegov glas cvili, kakor kak star gramofon. In v resnici so taki govori našega Tineta natanko enaki gramofonu, ki gode in poje zmirom eno in isto. Za božjo

voljo, Tine, ali te za to plačujemo, da nas boš psoval in izzival? Ali mar ni sveta dolžnost vsakega duhovnika, ljudstvo učiti medsebojne ljubezni in znosljivosti, grešnike spreobračati, vernike v svetosti utrjevati itd. Oh Tine, le malo pomisli in videl boš, kako ga ti lomiš, prav res, kakor star gramofon. — Šentviški kmet.

g Sengarjev Tine in pa bivši Sengarjev hlapec vulgo Rahu iz Vižmarij sta baje najboljša prijatelja, odkar je zadnji kot hlapec služil pri Sengarju. Svoj čas je Tine tudi rajnega Pofkarja (bog mu daj v miru počivat), kakor znano, visoko spoštoval. Čudno se nam zdi, da Tinetu nič ne smrdi spiritovno žganje, posebno pri občevanju z Rahlom, ko je vendar splošno znano, da je sama njegova žena večkrat okrog pripovedovala, da mu ni nič, ako popije liter žganja in na vrh še par litrov vina. S tem se ne rečemo, da je Rahu pijane, marveč le to, da tudi mnogo spiritovega žganja popije. Kdor pa po liter žganja na dan popije, je umevno, da ne more s hlapčevsko plačo izhajati in da se mu tudi lahko pripeti, da ni vsikdar v glavi vse v redu. Raditega je baje Rahu Sengarju službo odpovedal in vsled tega tudi za starostno kmečko zavarovanje glasoval, da bi si, ako bog da, lahko še na stare leta kapljico privoščil. Ne dolgo tega mu je neki vižmarski mož v šali očital, da je nekoč še kot fant celo pol litra žganja za stavo kar v dušku izpil. Vemo, da to Rahlu nič ne boli, ker je že tako »polištran«, kakor olarjeve hlače. Prečastiti, kajne, da je ta človek v prvih vrstah med vašimi pametniki? I, zakaj pa bi ne bil, saj je znano, da se še v gostilni pri čaši rujnega vinca kar tekmuje v modrosti in pameti, zlasti kadar je že precej alkohola v glavi. In s tako pametnimi ljudmi bode Tine v cerkvi res tak red naredil, da revež še v cerkvi sploh nobenega koticika ne bo imel, dočim imajo gotovi njegovi velikaši, pagateljni in backi kar po dva, tri, da še celo več sedežev. Iz tega tedaj sledi, da ni nič čuda, da se tam v vižmarske podobčinske račune vpisujejo celo izdatki za žganje. O priliki pa še nekaj bolj zanimivega.

g V Dravljah je umrla 18. t. m. posestnikova soproga ga. Frančiška Škander v 30. letu svoje starosti ter zapušča troje otročičev žalujočemu možu. Bila je vrla kmetska žena. Poleg svojih gospodinjskih dolžnosti je jako mnogo čitala. Bila je članica »Žirovnikovega zbora« in »Narodne čitalnice« v Dravljah. Blag ji spomin.

g Iz Srednjih Gameljnov. Pred kratkim se je vršila pri fari v Šmartnem pod Šmarno goro dražba cerkvenih sedežev za moške in ženske. Ker so moški že bolj izobraženi in pametnejši, je vedno teh sedežev več na razpolago, in ne gredo tako visoko v denar kakor pri ženskah. Zato

je začel naš g. župnik kot dober gospodar moške sedeže prodajati ženskam. Imel je pri tem jako dober dobiček. Ženske ne mislijo mnogo in rade pozabijo, kako teško in žaljavo si kronice prislužijo. Zato hoče druga z drugo tekmovati, samo da se župniku prikupijo. In naš župnik zna in pozna slabosti žena. Ko ima bankovec za 100 K v roki, kliče: »Glejte, to je uzorna krščanska žena, ki tako podpira cerkev.« In ženske mu gredo na lim. Tako ima neka žena iz Srednjih Gameljnov že tri sedeže skupaj, ki jo stanejo lepih 300 kron. O svet, kdaj boš pameten in spredvidel, da te žegnani gospodje samo izkoriščajo.

Jeseniške novice.

g Prijatelj mladine je gotovo naš kaplan Kogej. Svojega fanatizma niti pred šolsko mladino ne more skriti: gorje otrokom naprednih staršev, ki pridejo temu petelinu v kremplje. Ako sinček naprednih staršev slučajno ne gre v cerkev, pa takoj zareži kaplan nad njim, češ, v Sokolovo telovadnico pa lahko greš kajne? Ko mu pa deček pojasni, da tudi v telovadnico ne hodi, tedaj ga pa vsevedni France nahruli z lažnikom ter mu grozi, da mu bo dal slab red, čeprav je deček izredno nadarjen in se pridno uči. No, le tako naprej, nam je prav: čim hujše bo divjal klerikalni aparat, tem preje bo ljudstvo dobilo pravi pojem o takih božjih namestnikih. Naša skrb pa mora biti, da slovensko ljudstvo obvarujemo hinavščine in svetohlinstva, ki ga uganjajo pri katoliških organizacijah ljudje, ki hodijo v cerkev z rožnim vencem v roki in s samokresom v žepu. V naši borbi nam je pa najboljša pomoč napredno časopisje. Zatorej na delo za »Slovenski Dom«. Napredni fantje in dekleta, ako še niste naročeni, storite to takoj!

g Izkupili so jo jeseniški Čuki v soboto zvečer, ko so ob 11. prilomastili na pšto, kjer se je vršila domača plesna veselica. Dasi je tem Marijinim otrokom ples strogo prepovedan, kaj zato? Pete so jih neznansko srbele, zato so klenili, da si jih v obrambo svete vere prav pošteno ohladijo. Ker pa si upajo ti junaki vsled strahu pred kaplanom le na skrivaj v naprednih gostilnah privoščiti nekoliko plesa (ako se sploh sme to čudno kolovratenje imenovati ples), zato je čisto naravno, da nežni spol ne mara plesati s temi čudaki. Pa so si pomagali: v sveti jezi so se prijeli dva in dva skupaj, in zahreščala je harmonika, zarenčal je bas, ob tla so vdarili Čuki s petami, na glas pa so pritrkavali toliko časa, da so si pritrkali nekaj gorkih zaušnic. Tako so jih ljudje pozdravili: »Idite v cerkev, ne pa na ples«. Bila bi jim seveda še mnogo bolj trdi predla, da ni bilo slučajno navzočih nekaj »Sokolov«, ki so mirili razburjene duhove. Jeseniški Čuki so jo s tako nagrado seveda takoj

odkurili v prepričanju, da hinavci med poštenimi ljudmi nimajo prostora.

g Obisk je naznanila je eniškim deviškimi Marinaricam hudomušna štorclja. Nekaj najbolj stanovitih devic se bo peljalo na potovanje v Rim. O jej, vsi »žegnani« niso nič pomagali! Kaj bo, kaj bo! Vera peša!

g Čudno zabavo si je privoščila neka izbrana družba na Jesenicah. »Kapucin kapico izgubil«, tako se imenuje ta šaljiva komedija. Pri tej zabavi je igral baje poljub veliko vlogo. O ostalem za sedaj molčimo.

g Občinski stražnik Kerštajn je srečno prijadral v nemčurski tabor. Blagor ti, ptujski »Štajere«, zopet imaš enega naročnika več. A kaj bodo rekli k temu gospod gerent Čebul? Heil!

g V Kamnik se preseli zdravnik dr. R. Karba z Vranskega. Vsled tega je razpisano tamošnje distriktno zdravniško mesto.

g Umrla je v Ljubljani ga. Jožefa Kalinšek, bivša posestnica v Podgorju pri Kamniku! P. v. m.!

g Telovadno društvo »Sokol« v Domžalah ima svoj redni občni zbor dne 23. t. m. ob 3. popoldne v prostorih brata Kuharja.

g Na Triglavu je bil 8. t. m. župnik Lavrič iz Gorice in sicer popolnoma sam brez vsakega spremstva. Prenočeval je v koči na Kredarici. S Kredarice na vrh Triglava je hodil 6 ur. Ker je bila globoka megla, ni vedel, kdaj je prišel na vrh. Šele ko je videl iz snega moleti zastavo Aljaževega stolpa, se je zavedel, da stoji na vrhu Triglava. Na Triglav je odšel iz Bohinja.

g 23 centimetrov debel led imajo v Ratečah na Gorenjskem. Toliko v vednost mesarjem in gostilničarjem, kateri rabijo led. Dobiti ga je v veliki množini.

g C. kr. pletarska šola v Radovljici naznanja, da bo v kratkem praznih nekaj vajeniških mest, ker dovrši več učencev svojo učno dobo. Starši, ki hočejo dati svoje sinove učiti se pletarstva, se opozarjajo, da lahko zglase takoj vstop svojih sinov. Pouk traja dve leti; vendar se pa sprejemajo učenci tudi na krajšo učno dobo, da lahko pridobe najglavnejše pojme o pletarstvu. Pogoji za vstop je dopolnjeno 12. starostno leto. Omenjamo, da je v Radovljici tudi obrtno - nadaljevalna šola, kamor pletarski vajenci lahko zahajajo. — Krajevni odbor te pletarske šole je obenem pripravljen, preskrbeti vnanjim vajencem prav ceno stanovanje in hrano; priden učenec pa lahko zasluži že po preteku prvih dveh mesecev 4—6 K tedensko, a pozneje razmeroma več. — Na ta zavod opozarjamo prav posebno vsa predsedništva »društva za varstvo in oskrbo sirot« širom Kranjske. — Potrebna pojasnila daje L. Patik, vodja c. kr. pletarske šole v

Radovljici ali pa tajnik krajevnega odbora Iv. Šega.

Česa želi župnik svojim vernikom?

Hrvatski župnik Jemeršič je bil svoje dni navdušen hrvatski rodoljub, ki je v interesu dobre narodne stvari zagovarjal slogo med Hrvati in Srbi. Izdal je par rodoljubnih knjig, ki so prevedene tudi na slovenski jezik. Na svoja stara leta pa se je Jemeršič izneveril svojim načelom ter postal iz rodoljubnega Hrvata zagrizen frankovec in klerikalec. V zadnjem času kaže svojo strankarsko zagrizenost v toliki meri, da so ljudje že resno jeli dvomiti, da bi bil pri zdravem razumu. In da nemara res nima kolese v možganih v redu, dokazuje pridiga, ki jo je imel na novega leta dan. Iz te propovedi priobčujemo te-le dišeče cvetke: »Vi niste ljudje, vi niste kristjani, niste vredni, da vas greje solnce božje. Daj bog, da bi izbruhnila vojna in da bi vsi vi poginili, daj bog, da bi se pojavila kuga in vse vas pomorila, daj bog, da bi nastala lakota in da bi vsi vi od glada poginili.« — Tako »božjo besedo« je oznanjal hrvatski župnik Jemeršič svojim vernikom na novega leta dan! Žal, da imamo pri nas mnogo takih slovenskih duhovnikov, kakoršen je Jemeršič — sicer bela vrana na Hrvatskem!

Dolenjski novičar.

d Iz Gradca nam pišejo: Dne 16. t. m. so nas presenetili gradeški fantje, ki sedaj snujejo »Izobraževalno društvo« s svojim prvim nastopom, ki je vkljub kratkem času, ki je bil na razpolago, jako lepo uspel. Nočemo naštevati vrlin posamnih igralcev in igralk, ker so bili vsi kot diletantje na vrhuncu, vendar pa moram omeniti gosp. Zupana, ki si je pridobil kot igravec in kot reditelj splošno priznanje. Mnogobrojen poset iz domače in sosednjih občin naj bode našim fantom v spodbudo, da naj gredo po svoji začrtani poti in da nas zopet v kratkem presenetijo s tako lepim nastopom. Po predstavi se je razvil živahen ples, katerega so se udeležili tudi podzemeljski Čuki in ki je trajal do pozne ure. In še takrat bi se težko ločili, da nas ni tolažila zavest, da nas vrlin gradeški fantje zopet skoro ne povabijo na drugo prireditev. Čisti dobiček je namenjen za nabavo telovadnega orodja in za telovadni odsek, ki ga ustanovi »Belokranjski Sokol« še letošnjo spomlad.

d »Sokol« v Trebnjem priredi na pustno nedeljo veselico z mnogovrstnim sporedom.

d Narodna čitalnica v Krškem ima dne 26. januarja t. l. ob 7. zvečer v čitalniški sobi svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom.

d Telovadno društvo »Sokol« v Novem mestu ima svoj občni zbor v soboto, dne

29. januarja 1910 ob pol devetih zvečer v gostilni Naceta Košaka (Brunner) z običajnim dnevnim redom.

d Bolnica usmiljenih bratov v Kandiji bo dobivala odslej 20.000 kron letne podpore. Za njeno razširjenje se je dgvolilo prispevek 20.000 K ter brezobrestno posojilo 30.000 K, vračljivo v letnih obrokih po 1000 K od leta 1920. naprej.

d Ženski bolnici v Novem mestu je finančni odsek deželnega zbora dovolil za leto 1910. podporo v znesku 5400 K.

d Zadruga obrtnikov črnomaljskega sodnega okraja v Črnomlju sklicuje v smislu § 18 zadrughnih pravil redni letni občni zbor na dan 24. januarja 1910 ob 1. popoldne v pisarni mestne občine črnomaljske v 1. nadstropju. Ker je na dnevnem redu več jako važnih točk, se vabijo vsi gosp. zadrughni člani, da se tega občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Vabila so že razposlana.

d Podruž. družbe sv. Cirila in Metoda za Cerklje - Čatež je priredila v nedeljo, dne 9. t. m. veselico na Griču pri Brežicah, ki je privabila toliko rodoljubov iz vseh krajev okolice, da so bili prostori do zadnjega kotička zasedeni. Pozdraviti je dejstvo, da se je te veselice udeležilo v pretežni večini kmetsko ljudstvo. Veselico je otvorila z navdušenimi besedami gea. Mara Tavčarjeva. Očrtala je boje naših pradedov, ki so jih morali bojevati z divjimi Turki in je prešla nato na boje, ki jih mora bojevati danes slovenski narod v obrambo svojih narodnih mej. Navdušeni klici in ploskanje je pričalo, da njene besede niso bile izgovorjene zaman. Razvila se je nato neprisiljena zabava. Čateška dekleta so nastopila v narodnih nošah in so marljivo prodajala šopke, razglednice, narodne znake in številke za srečolov. Hvala vrlim kmečkim dekletom! Posetili so nas tudi v lepem številu bratje Hrvatje in so nas zabavali z nežno hrvaško pesmijo. Čisti dohodek 160 K nas je napotil, da bomo odgovorili tudi mi Roseggerju. Čast in hvala vsem, ki so pripomogli do tako častnega uspeha!

d Belokranjski Sokol v Metliki je priredil v četrtek, dne 6. t. m. veselico z igro in plesom, ki je zelo dobro uspela. Mnogobrojno občinstvo iz vseh slojev je kmalu napolnilo čitalniške prostore in marsikateri je moral oditi, ker ni dobil več prostora. Prišel je tudi že pri nas čas, ko bo treba misliti na večje prostore za take veselice. Igra je zelo dobro izpadla, zlasti gostilničar, ki je bil že naš znani prijatelj na odru in pa trije tički, so se zelo dobro izvršili svoje naloge in želeli je, da jih še kdaj vidimo na našem odru. Po igri se je začel zelo živahen ples, katerega je zelo ovirala mala dvorana in premalo število — plesalcev. A vzlic temu je bilo živahno, kakor pri malokateri drugi veselici, saj je pa tudi naš slavni godbeni klub neumorno sviral do pozne ure ter tako mnogo pripo-

mogel k veseli zabavi. Sokolu je čestitati na tej prireditvi; tako naprej in kakor je združil pri tej veselici vse sloje brez razlike pri veseli zabavi, tako naj jih združi tudi pri delu za naš narod. Na zdar!

d Narodna čitalnica v Metliki je priredila na Silvestrov večer veselico z zelo zanimivim programom, ki je privabil mnogo občinstva. Po dolgih letih je prvič zopet uspel ta večer tako dobro, za kar gre zlasti zasluga gospodu predsedniku. Upati je, da se društvo, o katerem se je že mislilo, da bode zaspalo, zopet oživi ter postane tako s Sokolom vred središče metliškega meščanstva, zlasti pa sedaj, ko se ima v kratkem otvoriti javna knjižnica, ki je že tako potrebna.

d Iz Metlike. Zapustil nas je kaplan Stanko, ki je imenovan za župnika v Semiču. No, jokal se za njim ne bode nihče, saj je povzročil mnogo razpora — naredil pa nič, razven nekega čuka, ki pa zelo šepa. Upamo, da vrlin Semičarji ne bodo šli na njegove limanice.

d V Metliki na Dolenjskem se tamošnji gosp. živinozdravnik, ki je obenem mesogleda, nikakor ne more po slovenski razumeti z ogledano živino. Zato izdaja nemške ogledne liste. Smo res že v Berlinu?

d Radeckijev veteran. Na Savi poleg Litije so zagreblj 15. t. m. v 81 letu svoje dobe umrlega Radeckijevega veterana, bivšega pomožnega železniškega čuvaja Avgušтина Ankona. Jaki, veliki starec, je bil do zadnjega čil in krepak, dasi si je pred jedva tremi leti zlomil nogo. Ležal je jedva deset dni bolan. Pokoj njegovim dušam!

d Probujeni Dolenjci. Tuje občuduje našo Dolenjsko, videč skoraj v vsaki hiši slovenski časopis. Po Srednjem in Gorenjem Štajerskem lahko prehodiš vas za vasjo, pa ne bo našel časopisa. Kako se morejo potem Nemci ponašati z višjo kulturo! Posebno lepo se je razširil po Dolenjskem »Slovenski Dom«, ki se je ljudstvu zelo priljubil. V Škocjanu n. pr. ima nad 70 naročnikov, še bolj je razširjen v Št. Jerneju. Ljudem se odpirajo oči. Kjer duhovščina rohni proti listu, ga ljudje iz radovednosti naročajo, a ko ga preberejo, vrnejo »Domoljub« v Ljubljano. V vsaki župniji je kak vnet rodoljub ali nevstrašena Slovenka, ki širi ta list v zavesti, da ne more storiti nič boljšega za duševno povzdigo ljudstva.

d IV. občni zbor »Ribniškega Sokola« vršil se je pri mnogobrojni udeležbi članov dne 6. t. m. v sokolski telovadnici. Navzočih je bilo 49 članov »Ribniškega Sokola« in pet članov odseka v Sodražici. Kakor je razvidno iz poročil, odstopivšega odbora, kateri je imel v III. upravnem letu 1909 16 sej, bilo je njegovo in društva delovanje sploh vsestransko plodonosno. Tekom leta sta se ustanovila dva nova odseka, i. s. v Velikih Laščah ter v Sodražici, katera izvrstno delujeta, tako da bode ta lahko v kratkem času samostojni

društvi. Kot ustanovnika z zneskom 100 kron pristopila sta dva člana: brata Vojteh Vidmajer, bančni uradnik v Ljubljani, ter Ignac Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, tako, da šteje društvo sedaj pet ustanovnikov, 1 častno ustanovnico, 69 rednih in 32 podpornih članov. Sklad za »Sokolski dom« narasel je od lanskega leta (93 K) na 1710 kron 71 vin., ustanovi se tudi izletni sklad, kar je posebno za telovadce važno. V odbor so bili izvoljeni bratje: dr. A. Schiffrer, starosta; J. Arko, (star.), podstarosta; A. Juvanc, načelnik; Fr. Jančar, tajnik; F. Peterlin, blagajnik; St. Oražem, Fr. Burger, J. Klun in V. Pisansky, namestnik J. Petek. Pregledovalci računov: A. Adamič in F. Klinar. Praporščak J. Arko (ml.), namestnik F. Rus. Delegata v »Zvezni« občni zbor br. dr. A. Schiffrer in Fr. Burger. Upravništvu sklada za »Sokolski dom« in veselčni odsek br. J. Arko st., B. Fišer in J. Klun. Želeti bi bilo še, da bi se tudi ženski odsek zopet oživil.

n Iz Adlešič nam pišejo: Tukajšnji loveci so izsledili divjega mrjaseca. Eden izmed lovecev je izjavil, da je vreden 160 kron. Med tukajšnjim občinstvom je zavladovalo veselje, ker ima ta mrjasec pomen za belokranjsko železnico. Hudomušniki menijo namreč, da se sedaj tu ustanovi tovarna za mast. In potem steče železnica ne preko Metlike, ampak preko naše vasi naravnost v Dalmacijo, odkoder bodo prevažali slanino in mast naravnost v Italijo polentarjem. Seveda nas bodo Metličanje zavidali. Drugi pa pravijo, da so se neki loveci bolj ustrašili mrjaseca, kakor on njih. Morda.

d Preprečena pot. Alojzij Pucelj iz Dobruške pri Krškem, Anton Kraus, pristojen v Heb in Ivan Turk, pristojen v Št. Jernej na Dolenjskem so se hoteli odpeljati v Ameriko, ne da bi bili pokusili še vojaški kruh. Pred odhodom vlaka pa jim je tam službujoči stražnik Večerin preprečil nakano s tem, da je vse tri aretiral. Zanimivo je, da se je Pucelj legitimoval z živinskim potnim listom in ker ni bil vol, ga je stražnik odvedel v prostore za ljudi.

Jezus in duhovščina.

Jezus je izšel iz judovskega naroda in se je podvrgel vsem predpisom judovske vere, vendar ga pismarji, t. j. judovski duhovniki, in farizeji, t. j. v našem zmislu klerikalci, niso mogli trpeti, ker jim je marsikatero britko resnico v obraz povedal, in so ga tako dolgo zalezovali, dokler ni na križu umrl. Kaj so pa klerikalci, je Jezus povedal s temi-le besedami: »Na Mojzesovo stolico so se vsedli pismarji in farizeji. Vse torej, karkoli vam reko, izponujate in delajte, tega pa, kar oni delajo, ne delajte, ker govore, pa ne delajo. (Mat. 23. 2. 3.)« Jezus tukaj previdno govori, da ga ne bi mogla judovska duhovščina vjeti in pred sodnijo tirati preje,

nego pride čas; radi tega na eni strani priporoča, da se naj ljudstvo ravna po njenih naukih in zapovedih, katerih sicer sama ne izpolnjuje, na drugi strani njo pa spet ostro napada. Jezus namreč pravi o judovski duhovščini: »In vam pismarjem gorje, kajti nalagate ljudem neznosne butare, toda sami se teh butar niti z enim prstom ne dotaknete. (Luk. 11. 46.) Varujte se pismarjev, kateri radi hodijo v krasnih oblačilih in ljubijo pozdrave na ulicah in prve stole na shodih in prva mesta na gostijah. (Mark. 12. 38. 39.) Gorje pa vam pismarji in farizeji, hinavei, da zapirate nebeško kraljestvo pred ljudmi; sami namreč ne greste vanje, in kateri hočejo vanje iti, jih ne pustite, da bi šli. Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavei, ker požirate vdovam hiše, ko na videz opravljate dolge molitve. Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavei, ker prehodite morje in zemljo, da pridobite onega za vero, in ko ga pridobite, naredite iz njega peklenskega sina, dvakrat hujšega, nego ste vi sami. (Mat. 23. 13. 14. 15.) Gorje vam, da ste kakor skriti grobovi, po katerih ljudje hodijo in ne vedo o njih. (Luk. 11. 44.) Gorje vam, pismarji in farizeji, hinavei, da ste podobni pobeljnemu grobu, ki se od zunaj zde lep, znotraj pa so polni mrtvaških kosti in vse nesnage. Tako se kažete tudi vi ljudem zunaj pravične, znotraj pa ste polni hinavstva in krivičnosti. Kače, gadja zalega, kako ubežite, da ne bodete v pekel obsojeni! (Mat. 23. 27. 33.)« Kakor je videti in se vsak lahko prepriča, ni velike razlike med današnjo našo duhovščino in judovsko izza Kristusovih časov. H koncu je še treba pripomniti, da so Kristusove besede o duhovščini vzete iz evangelijev sv. Matevža, sv. Marka in sv. Lukeža.

Notranjski novičar.

Novice iz Žirov.

n Krasno uspeli pogrebni sprevod pokojnega Sim. Kavčiča je vznemiril živce klerikalcem tako, da ga skuša njih zastopnik v »Domoljubu« in »Slovenca« z zavijanjem resnice in lažmi smešiti in očitati svobodnomislelcem nedoslednost. Pred vsem meri najbolj na mojo osebo. Nimam časa in je tudi škoda prostora, da bi mu na vsako laž posebej odgovarjal. Kdor je bil priča sprevodu, itak ve kako »vestno in resnično« ga je opisal. Kako pa bodo sodili o sprevodu in o meni »njegovi zvesti pristaši«, mi je popolnoma vseeno. Da je laž in zavijanje resnice, klerikalcem podlaga in najmočnejše orožje, je itak znano. Ako se mene osebno napade, me to docela nič ne žali in tudi ne moti pri mojemu delu. Vedno sem delal in živel tako, kakor so mi velevali razum, srce in vest. Ni ga pa živega človeka, ki se zanima za

javno življenje in v njem sodeluje, da bi se mogel vsem ljudem prilagoditi, vsem ustreči. Ljudje smo različni, kakor vse druge stvari. Kar enega razveseli, to drugega ožalosti, tretjega razdraži itd. Popolnoma nesmiselno in nemogoče bi torej bilo, ako bi se skušal prilagoditi vsem ljudem, edino umestno je torej pridruževati se tistim, ki so nam po nazorih bližnji in sorodni, in z njimi sodelovati. In nekako tako sem po svojih neznatnih močeh delal tudi jaz. V koliko je bilo moje delovanje dobro ali slabo, prepuščam sodbo drugim. Ne dam pa nič za to, da se name iz nasprotnega tabora strelja, kajti, ako te nasprotnik napada, pomeni večsih prav toliko, kakor bi te somišljeniki hvalil. Jaz sem torej odločno za to, da se bijemo med seboj, saj je življenje samo neprestani boj za obstanek. Vse, vse, kar zremo krog sebe, se bojuje za svoj biti ali ne biti. Boj jači moči, čisti nazore, spravlja na površje in vstvarja nove sile. Vsak boj je potreben, tako i političen, tako tudi boj med klerikalizmom in svobodno mislijo, med starim i novim naziranjem. Vsak kompromis je znamenje slabosti ene ali druge strani. Boj je življenje, življenje pa boj. Zato pa le krepko vihtimo »meče«, drugače pa smo lahko prijatelji med sabo. »Bog« te torej živi, dopisnik »Domoljuba« in »Slovenca«. — Valentin Poljanšek, posestnik na Dobračevi št. 15.

n Naše telovadno društvo »Sokol« je imelo v nedeljo 16. t. m. svoj III. redni občni zbor, ki je bil dobro obiskan in se je sploh pokazalo, da društvo kakor njegovi člani vsestransko napredujejo. Društveni dolg se pridno plačuje in upati je, da se društvo čez nedolgo dobo dolga popolnoma osvobodi. »Sokolski dom« vsebuje najprostornejšo in najlepšo dvorano v Žireh, ki je pripravna za razne predstave, shode in drugo. Sploh je ta dom nekaka centrala napredne mladine; v njem se pridno telovadi in tudi izobrazuje. Na polju izobrazbe je želeti, da bi se več in bolj marljivo čitalo, da bi se večkrat priredilo kako predavanje in pametni razgovori, kjer bi se urile mlade moči. — Upati je, da se bo tudi v tem oziru šlo naprej. Marljiv in vnet je zlasti tajnik Fran Bizjak, ki je vsposodbujal brate v tem oziru in jim priporočal, da naj se poprimajo samovzgoje in samoizobrazbe, ker le ta jih dvigne v življenju na višjo duševno stopnjo in s tem tudi do boljšega kruha in lepših razmer.

n Umrl je na Brezovici pri Ljubljani užitninski uradnik g. Simon Pogačnik. N. v m. p.!

n Bolnici v Postojni je dovolil finančni odsek deželnega zbora v pokritje stavbnih stroškov 8000 K, izplačljivih v dveh enakih obrokih l. 1910. in 1911.

n Priprave za »Sokolsko maskerado« v Postojni so v polnem teku. Sodeč po

njih, bode ta letošnja prireditev prekosila vse prejšnje. Radi mask je živahno gibanje in mnogo tajinstvenega šepetanja, kar gotovo ni brez vzroka. Kdor želi kake informacije ali kostume, naj se zaupno obrne na br. Avgusta Kraigherja, ki bo rade volje ustregel vsem željam ter tudi takoj pozabil. Torej gospodične, gospe, gospodje, na noge in storite vse, da bo ta prireditev res popolna. — Nazdar!

n **Maškarada** postojnskega Sokola se vrši dne 2. februarja, na kar opozarjamo druga narodna društva.

n **Za »Sokolski dom«** v Postojni so darovali: iz nabiralnika hotel »Ribnik« 9 K 98 h in gostilne Baraga 23 K 64 h in ne, kakor je bilo zadnjič pomotoma tiskano le 2 K 64 h, br. Josip Kraigher 1 K, br. Zevnik Janko 1 K 40 h. g. Ivan Noč, Trst, 1 K; br. Jos. Burger nabral v gostilni g. Baraga 5 K 10 h, g. Niko Weber 1 K, br. dr. Julijan Kotznmuth 10 K, dalje so pristopili kot pokrovitelji z zneskom 100 K »telovadno društvo »Sokol« v Postojni«; kot ustanovniki z zneskom 20 K g. Ivan Stritar, kavarnar, Ljubljana in br. Ignacij Kvas, Kočevje in br. Alojzij Burger, ki je bil že prvič izpuščen. Izrekajoč vsem iskreno zahvalo, pozivamo še one, ki niso dosedaj pristopili društvu »Sokolski dom«, da to store čimpreje. Obračamo se tudi do naših domorodcev, živečih izven Postojne, da se spomnijo s kakim zneskom svojega rodnega mesteca, ki tako nujno rabi sokolske telovadnice. Vsak, še tako majhen dar je dobrodošel. Zrno do zrna, kamen do kamna! Na zdar!

n **Na rednem občnem zboru »Postojnskega Sokola«** je bil izvojen ta-le odbor: Starosta Fran Paternost, podstarosta in blagajnik Fran Kutin, tajnik Slavoj Kraigher, orodjar Miro Vičič, odborniki: Jakob Kogej, Baraga Andrej, Šeber Makso, Šraj Janko, Smrdelj Jaka.

n **Načelnik postojnske požarne brambge** Petrič zabavlja po gostilnah, odkar je bil njegov nadebudni sin radi nošnje znanega nemškega znaka na cesto vržen, da je vsa Postojna nemčurska. Zlasti pa zabavlja, da so postojniki trgovci podpiratelji nemških društev ter da imajo anonsirane tvrdke po nemških koledarjih. Kolikor smo poizvedeli, je to laž, ker ravno postojnski trgovci so vrli člani in podpiratelji vseh narodnih društev v tem ko gosp. Petrič ni član ne enega narodnega društva v Postojni. Toliko javnosti na znanje, da pozna omenjenega gospoda od vseh strani, ter da ve, koliko je dati na njegove besede. Ako bode še klatil enake šale po gostilnah, se drugič drugje vidimo. — E d e n, k i n i Č u f a r.

n **Kot konceptni praktikant** je dodeljen v službovanje tukajšnjemu okrajnemu glavarstvu gosp. Friderik Deu iz Postojne.

n **Telovadno društvo »Sokol«** v Cerknici ima svoj prvi redni občni zbor v nedeljo, dne 32. t. m. v prostorih hotela Žu-

mer v Cerknici ob 4. popoldne. Vsi člani in prijatelji »Sokola« tedaj na občni zbor!

n **Vlom.** V noči 3. na 4. t. m. so dosedaj še neznani tatovi vlomili v trgovino »Narodne delavske organizacije« v Šturjah pri Postojni ter pokradli do 75 K denarja, 7 kg sladkorja, 9 kg kave, 18 pločevinastih žlic, 12 nožev s črnimi držaji, 1 vilice, 40 cm dolg nož, 3 jajčke in za 1 K kruha. Skupne škode ima organizacija 110 K 92 h. Tatovi so vporabljali pri vlovu ponarejene ključke in sveder. Orožništvo po neznancih marljivo poizveduje.

n **Po »Kmečki hranilnici in posojilnici v Matenjivasi«**, preteklo nedeljo v prestranski mlekarni improvizirano predavanje je bilo, kakor po navadi, vrlo dobro obiskano. Predaval je g. dr. J. Tomšič iz Ljubljane o zemljiški knjigi, vknjižbah itd. Koncem predavanja je večina poslušalcev glasno izražala prošnjo, da nas gospod predavatelj še večkrat poseti, kar je on tudi obljubil.

v Berlinu?

n **Za kratek čas.** Poštno ravnateljstvo je sklenilo zvišanje cen poštne vrednostnic, ker pri odtisu »Pröstranegg« vsled dveh »g« in »ö« porabi neprimerno več barvila, kakor ga je svoječasno pri samoslovenskem odtisu »Prestranek«.

n **Vipavska narodna čitalnica v Vipavi** ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 22. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih.

n **»Sokol«** v Idriji priredi v soboto 22. t. m. ples v svojih društvenih prostorih. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina za moške 1 K, ženstvo prosto.

n **Rokodelski pomočniki v Idriji** prirede v nedeljo dne 23. t. m. običajno veselico v pivovarni pri »Črnem orlu« z godbo, srečkanjem in plesom. Začetek ob pol 8. zvečer. Vstopnina 40 vin. za osebo. Ker je čisti dobiček namenjen v dobrodelne namene, se predplačila hvaležno sprejemajo. Ker je zabava rokodelskih pomočnikov ena najbolj priljubljenih v Idriji in z ozirom na nje dobrodelni namen, se pričakuje polnoštevilne udeležbe od strani idrijskega občinstva.

Ameriške novice.

a **Kaj žele ameriški Slovenci ob novem letu?** V slovenskem ameriškem dnevniku »Glas Naroda« čitamo te - le želje ameriških Slovencev ob novem letu: »Želimo, da bi se bratski prepir v stari domovini kmalu končal, da bi tamošnji klerikali odpovedali zvezo z Nemci in delovali za napredek naroda . . . Želimo, da bi šla Bienenrthova vlada kmalu po novem letu rakom žvižgat in da se kmalu svetu dokaže, da je Avstrija še bolj slovanska, kakor se je to dokazalo tekom leta, od katerega se danes poslavljamo . . . Želimo, da bi škof Bonaventura v Ljubljani storil ono, kar želi večina prebivalstva v Ljubljani.«

a **Možitveželjnim dekletom.** V »Glasu Svobode« čitamo to - le ženitno ponudbo: »Tukaj je nas nekaj fantov, ki bi se radi ženili. Ne gledamo za prav bogate, tudi ne prav mlade, ker smo mi dokaj mladi, najstarejši ima 33 let: 1. Jakob Vehar, ban- kir; 2. Janez Blatnik, prevoznik; 3. Jožef Aubelj; 4. Janez Perko; 5. Jožef Skok; 6. Majk Kotar, mesar in 7. Frank Testin, voznik. — Smo vsi fini rokodelci in katera bi se rada možila, se lahko seznanj pismeno. Vsi smo na Blocton, Ala. Bibb Co., Box 196.«

a **Ponesrečil se je** v Primero, Colo. Ivan Koželj, doma iz Stranj pri Kamniku. Utrgala se je nad njim velika plast pre-moga, ki mu je zlomila nogo.

a **Smrtna kosa.** Umrl je v Chikagu Luka Kušar, doma iz Notranjih Goric v brezovski župniji. Pokopal ga je slovenski župnik Anton Sojar. Zapustil je ženo Uršo s tremi otročiči. — V Jolietu je umrl Anton Kompare, doma v Metliki. Bil je član podpornega društva sv. Jožefa. Zapustil je ženo z 8 otroki. V Ameriki sta dva njegova brata in ena sestra, v Metliki pa živi njegov oče in dve sestri.

Povest o ženitvi srbskih kraljevičev v Ameriki.

Iz Amerike pišejo: V tukajšnjih takozvanih višjih krogih se sedaj govori o grofu Pavlu Treskaja, ki je tudi poznan pod imenom kapitan Karilov. Znano je, da je imenovani kapitan v najozži zvezi s kraljevo srbsko rodbino Karagjorgjevičev, ki hoče sedaj potom ženitve stopiti v sorodstvo s kakó premožno ameriško rodbino.

Oba sina kralja Petra se namreč pripravljata za potovanje v Ameriko, kar naj se zgodi kmalo po novem letu. Oba tudi nameravata ostati v Zedinjenih državah dva meseca, oziroma toliko časa, kakor bo določil njihov imenovani posredovalec.

Ko je grof Treskaja dospel v Washington, se je govorilo, da je najbrže kak tajen agent za kako izmed balkanskih držav. Sedaj se je pa pričelo zatrjevati, da ga je semkaj poslal sam kralj Peter, da mu javi, ako bi bilo mogoče njegovima sinovoma dobiti v Ameriki bogate neveste, ki bi naj potem postale srbske princezinje.

Srbija nima v Zedinjenih državah svojega državnega zastopnika in vsled tega je imenovanemu agentu dokaj težavno, izvršiti njegovo tukajšnjo nalogo. Treskaja se namerava vrniti v Srbijo v januarju.

Že v minoli spomladi se je poročalo, da se nameravata srbska princa poročiti s premožnimi Američankami. Znano je tudi, da je ruski car skušal dobiti srbskim princem neveste, da se mu pa to ni posrečilo, zakaj srbski principi hočejo imeti predvsem dekleta, ki niso vzgojene po dvorskem načinu in ki imajo poleg tega tudi

dovolj denarja. — Povprašali smo v Belgradu, koliko je na tej stvari resnice in izvedeli, da je vse skupaj — ameriška raca.

Gospodarstvo.

gd II. avstrijski kmetijsko-zadružni shod se vrši spomladi l. 1910 na Dunaju. Tako je sklenilo načelstvo splošne zveze kmetijskih zadrug na Avstrijskem. Na dnevnem redu bodo za kmetijsko zadružništvo velevažne zadeve.

Konserviranje lesa.

Lojze Lušin, tehnik.

(Dalje.)

Želimo posekani les hitreje posušiti, ali ako je les namenjen impregnaciji (t. j. napojenje lesa s protignilobnimi snovmi), ali pa vsebuje mnogo mokrote, katero je mogoče odstraniti na umetni način, tedaj dosežemo to z **umetnim sušenjem**.

Umetno sušenje se vrši v sušilnicah, t. j. v zidanicah ali lesenih stavbah.

V sušilnico zložimo določeno množino lesa, seveda tako, da je med vsakim kosom zadosten presledek. Na pripravljen les napeljemo tok dima ali ognjenih plinov, ali razgreto paro. Najpogosteje pa je sedaj v rabi sušenje z razgretim zrakom.

Dim, ki pride v dotiko z lesom, vpliva deloma zelo dobro nanj: s svojimi protignilobnimi lastnostmi. Tudi ognjeni plini učinkujejo protignilobno na les: ako kurimo v sušilnici z drvni ali z drugimi lesnimi odpadki, se tvori neka kreozota, jesi-hove kisline in še nekoliko drugih sestavin, katerim naj je pripisovati konservirajoči učinek. Seveda se vrši to konserviranje le na površju lesa.

Največji učinek pa je iskati v visoki toploti plinov in dima. Nikdar pa ne sme presegati toplota veliko čez 100° C. S to visoko stopnjo toplote se ne doseže le odstranitev mokrote iz lesa, nego tudi, da se beljavine zakrknejo; z njih nastane nerazpustna snov, ki ne podleže tako lahko gnilobnemu razpadu.

Slaba stran sušenja z dimom in plini je, da les navadno počrni in postane radi tega k raznim potrebam neporabljev. Velikokrat se pripeti tudi slučaj požara, ako je plamen ali iskra dosegla les.

Omenjenemu načinu umetnega sušenja služi Napierova sušilna naprava, v prvi vrsti namenjena sušenju ladjestavbenega lesa, kakor tudi železničnih pragov. — Vsled neprijetnih okolnosti pri sušenju s plini ali dimom se je prešlo k sušenju s suhim, gorkim zrakom, kjer so prej navedene nevarnosti izključene. (Quippertov, Barlow, Jenningsov način).

Začetna temperatura naj ne bode prevelika, 30°—40° C; v nadalje naj se polagoma stopnjuje. Prenaglo dviganje tempe-

rature povzročuje neenakomerno vsahne-nje in razpokavanje, vsled česar se tudi trpežnost lesa zmanjšuje. A tudi končna toplota ne sme presegati določene višine; končna toplota je različna po naravi lesa in po poznejši vporabi: menjuje se med 36°—150° C ter ne sme nikoli prekoračiti 150° C. Posledica temu je, da se les pobarva in da se začne na površju razkrajati. Razkrajanje se prične pri toploti 115° C ter preide pri 150° C v pooglenje.

Doba umetnega sušenja je zelo različna. Odvisna je od menjujoče množine mokrote lesa, dalje od kakovosti, velikosti in posebne oblike posameznih kosov, od višine toplote, tudi od naprave sušilnice same in še drugih okolnosti. Traja lahko 10—20 dni, v modernih sušilnicah pa je mogoče les posušiti v 2—3 dneh; in brez razpok in drugih napak se odstrani les iz sušilnice.

Naglo posušimo les z razgreto vodno paro pri sočasno velikem tlaku (napetosti). Glavni namen te metode je, uničiti vse zarodke, ki povzročujejo boleznii lesa.

Shramba, kjer se vrši parjenje, je navadno železen, valjčast kotel, kamor vložimo les. Najpripravneje je, da ga zape-ljemo na primernih vozičkih v kotel. V kotel pritiska para, katere napetost doseže 14—15 atmosfer, obenem se dviga njena toplota do 150° C. Para sili začetkoma do notranjosti lesa, vteka v luknjice (pore), kjer se zopet zvodeni (kondenzira) in na ta način les izlužuje. Ta učinek traja tako dolgo, dokler ni les enake toplote z vodno paro. Z zvišanjem toplote se voda v lesu premenjuje zopet v paro, katere se odstranjuje iz notranjosti. V lesu ostane končno le mokrota v podobi pare; ostalo množino mokrote posušimo nadalje na prostem zrakom.

K naravnost izbornemu učinku ome-njene metode, kar je pripisovati visoki toploti in močnemu tlaku, je opomniti, da postane les manj prožen in da izgubi svojo prvotno trdnost.

Način sušenja s parjenjem ni zelo razširjen, ker je precej drag, torej gospodarsko nepripraven.

Mnogo se uživa pri sušenju trdega lesa, na primer hrastovega, ki potrebuje mnogokrat več let, predno je dovolj suh, največ pa kot predoperacija poznejšega konserviranja na kak drug način.

Število sušilnih naprav je precejšno. Razlikujejo se medsebojno v tehničnem oziru; starejše naprave so izgubile vrednost pred modernimi, ki kažejo krasne uspehe. Stavijo se sušilnice, katerih vsaka ima svoj posebni način sušenja; način pa se zopet ravna po namenu, kateremu je les določen.

Tako imamo sušilnice za železnične prage, za brzojavne drogove, drugačne so za stavbeni les, različne za les, kateremu sledi impregnacija, posebne sisteme zahtevaje lesne vrste itd.

Razven železnice, brzojavnih uprav, stavijo sušilnice ladjedelnice, večja tesarska podjetja, večje žage i. dr. Takim podjetjem je mogoče si postaviti primeroma razmerno sušilnico, katere uprava pa ni vedno posebno cena; zato se vživa ta način konserviranja le v posebnih slučajih, v katerih se na stroške umetnega sušenja ne more veliko ozirati. Manjšim obrtnim zavodom je potreba zopet sušilnice manjše-ga obsega in priprostejšega načina.

Z ozirom na znatno, slovensko lesno produkcijo naj bode na tem mestu izmed mnogih sušilnih naprav očitana ona Un-garja. V prvi vrsti je priporočljiva produ-centom lesa, kakor imetnikom žag.

Dotični lesni producent je v stanu, da dostavlja svojim strankam zadostno suh les, da doseže s tem višje cene svojim izdelkom. Razven tega mu prinaša sušilnica še druge ugodnosti: pri transportu svojega blaga mu je mogoče prihraniti približno 20 odstotkov voznih stroškov, dalje ne potrebuje toliko shramb, magacinov.

Sušilnica Ungarjevega sistema je sestavljena naslednje:

V sredini sušilne naprave stoji peč. Plameni se odvajajo po ceveh v dimnik in ogrevajo zrak takoimenovane ogrevalne izbe (**ogrevalnice**), v kateri prostor prihaja vedno nov tok zunanjega zraka. Okoli peči in ogrevalne izbe se vrsti v krogu 6 sušilnih izb, katerih vsaka je spojena s cevjo z ogrevalnico. Tok razgretoga zraka v sušilne prostore se da potom zaklopnic poljubno regulirati. Navadno se napolnijo štiri izbe s svežim lesom, n. pr. z deskami, ostali dve pa sta vedno in menjaje pripravljene, da se jih izprazni in napolni. — V prvo izbo, če potreba tudi v sosednjo, spustimo gorki zrak, ki razgreje deske in se navzame mokrote. Specifično lažji in vsled za njim pritiskajočega zraka se dvigne vlažni zrak na vzgor in preide po v to napravljeni razpoki od spodaj v sosednjo sobo; od tu v tretjo, v četrto, in končno od tu, že močno nasičen z mokroto, skozi vetrilo (ventilator) v dimnik. Toplota se polagoma stopnjuje, tako da prejme prva izba četrta ali peti dan najvišjo stopnjo toplote. Poznejši dan ima največjo gorkoto njej sosednja; prva izba se izprazni in peta se zveže s tokom. Les ni izgubil svoje naravne barve, tudi zunanost in struktura lesa so ostale neizpremenjene.

Sušilnica Ungarja je priporočljiva, ker je urejena z izvrstno ventilacijo. Gorek zrak prihaja, vlažen se odstranja. Tako se toplota popolnoma izgubi in vsled tega varčuje s kurilnim materijalom. Višina toplote in hitrost kroženja zraka skozi izbe se da potrebno uravnati in to glede množine mokrote in kakovosti vložene-ga lesa.

Sušenju lesa se zelo približuje pooglenje lesa. Posluževalo se je tega načina že od davnih časov in akoravno so se oglav-

sili mnogi proti površnemu pooglenju, vendar se isto vedno in mnogostransko izvršuje. — Znano je, da se drži oglje po dolge dobe na prostem zraku, v vodi ali v zemlji. In ravno ta okolnost vzdržuje vsestransko priljubljenost in veliko razširjenje, kakor pri kolih ograj, trtnih kolih, pri kolih k drevesom, pri hmeljnih drogih; poogljjuje se železnične prage, ladjestavni les in razno drugo.

Konec lesa, ki pride v zemljo, se vtakne v plamen, pri tem se mora pogostokrat obračati; to se vrši toliko časa, dokler se ne poogljene zgornja plast lesa. Poogljenje železničnih pragov in ladjestavnega lesa se vrši s plamenom svetilnega plina, tako, da je mogoče skrbno in enakomerno poogljiti.

Slabe strani poogljenja so:

1. Da povzročuje poogljenje v mnogih slučajih zničenje lesa;
2. da je oglje higroskopično, t. j. da vsrkava v se mokroto;
3. da se napravijo pri poogljenju številne razpoke, skozi katere prihaja mokrota do notranjosti.

Prednosti poogljenja so:

1. Da se les v posredni bližini poogljenega dela impregnira s produkti suhega prekapanja (destilacije), kakor s kreozotom, fenelom itd.;
2. da se les vsled poogljenja dobro posuši;
3. da poogljena plast dobro nasprotuje zunanji vplivom;
4. da postane belina, ki začne navadno najprej gniti, stanovitejša.

LISTEK.

Zgodba o zaplenjenem pravičniku.

Spisal Ivan Cankar.

(Dalje.)

Živela pa je v tistih zaplenjenih dneh še druga vrsta ljudi, živela je od nekdanj, živi še dandanes in bo živela na vekomaj. To so ljudje, ki diše na sto klafter in dalje po brezmadežni pravičnosti. Ambra njih sapa, nektar njih pogled, ambrozija njih beseda. Življenje jim je kakor cesarska cesta med Logom in Brezovico: začrtana je s črtalom; ne gane se ne na desno, ne na levo, ne spusti se in ne vzdigne, celo jablani ob poti stoje natanko 10 korakov druga do druge in so vse enako visoke in košate. Kadar sem šel po tisti cesti, sem mislil na smrt; in tako me obide kakor predsmrtno kesanje, kadar ugledam pravičnika. On je pravičen kakor jezni Jehova, ne kakor dobrotni Gospod. Da bi krivice ne bilo, pravičnik bi jo ustvaril; da bi greha ne bilo, pravičnik bi ga porodil. On nima glavo, da maje z njo, oko, da se zgraža, jezik, da kara. Človek je sad podedovanega greha, državljan je edinole ovira državnemu

redu, poglavitna in najsvetejša pravica njegova je kazenski zakon . . . Največ takih pravičnikov raste med pedagogi, kar je že zato koristno, da pasma ne izumrje. Cveto pa tudi na drugih vrtovih, celo na takih, kamor bi jih človek ne šel preganjat: našel sem ga med umetniki in sem ga čudom pozdravil . . .

Veliko so imeli opravila, teškega in Bogu dopadljivega, v tisti molčeči dobi, ko je visel nad razbojniki Damoklejev meč, to se pravi rdeči pisalnik državnega pravnika. Vzel je pravičnik v roko beli papir, časopis imenovan, pogledal je temno, namršil je obrvi, stisnil ustnice; najprej je pomislil na obešenjaško zlobo drugih ljudi, nato pa na svojo pravičnost. In rekel je v svojem srcu: »Besedo so mu izbrisali, jezik zavezali in zavozlali, misel pa se reži s tega belega papirja! Obsekali so drevo, korenin pa niso izruvali; razraslo se bo, razbahalo še višje! Državni pravnik je kakor Noetova žena: porezala je trte, da bi jih ugonobila, pa je le dala potuho njim in možu pijaneu . . . Glej, tam sede in molče, jaz pa vem in bi stavil, da so greha polne njih misli! Dvoje oči ima razbojnik kakor jaz, sredi obraza nos, usta pod njim, vse kakor jaz; ne razloči ga od mene ne mestni stražnik, ne državni pravnik, ne sodnik in ne rabelj — kolika krivica! V mojih mislih čednost, kakor je v mnogoterih zakonih ukazana, v njegovih mislih temne rokovnjaške namere; postava pa je slepa, gre mimo in pozdravi obadva enako spoštljivo . . . Povesi glavo, razjokaj se, pravičnik, zaradi nepoplačane svoje svetosti! . . . Ali čas pride in morda je že blizu, ko bo luč postave odklepala čela, odpirala glave in tedaj nam zasije slavna Velika noč!«

Tako je govoril pravičnik v svojem srcu in je bil hudo jezen in žalosten . . .

Goli papir je kričal glasneje od najglasnejše besede. Že to spoznanje je bilo premišljevanja vredno, nikakor pa ne tako globokega kakor neko drugo, ki se je porodilo prav ob tistem času.

Kdo je ginjen, kdo srdit, kdo je puntar in razbojnik, če ugleda na cesti mladega fanta, štirinajstletnega pobalina? V kakšni zvezi je ta mladi fant s častjo, blagrom in obstankom naroda? V kakšni zvezi z ugledom in ponosom policijske države? In v kakšni zvezi naposled s potrebo in koristjo militarizma? . . . V nika-ki, mislim. Vsaj ne, dokler živi. Komaj pa je ta mladi fant mrtev, je stvar popolnoma drugačna — razodene se, kar je bilo skrito . . . Luč je prižgana: ta mladi fant je v tesni zvezi z ugledom in ponosom policijske države in celo še v tesni zvezi s potrebo in koristjo militarizma. Zakaj? Zato pač, ker je mrtev . . . Dokler so kričala ta mlada usta, kdo se je zmenil zanje? Zdaj pa je prebledel človek, ki jih je ugledal na mrtvaškem odru — napol odprta, udano smehljajoča, tiha, mrzla. In spre-

letelo je človeka, da so te mrzle ustnice v zelo tesni zvezi s častjo in blagrom naroda, kakor tudi s potrebo in koristjo militarizma . . .

Saj to je: odkar so živi umolkneli, govore mrtveci. In slovenski narod je lahko ponosen na svoj paradokson: življenje sesa iz grobov . . . Predikantje na očitnih lecah so nam zaspali — zdaj poklekimo, pritisnimo uho na grudo in čuli bomo glas . . .

Tisti pravičnik, Pompilij imenovan, je šel na Dunajski cesti; šel je, kakor se spodobi zanj: resen, mrk; pred kavarno Evropa je napel spodnjo ustnico, premislil natanko ter prestopil prag. Komaj ga je prestopil in komaj je slekel suknjo, je ugledal na mizi kup belih papirjev in je užaljen namršil obrvi: kup belih papirjev — kup razbojništva, ki je bilo uklenjeno in v tesno celico zaklenjeno in ki zdaj skozi omreženo okno in z zapečatenimi ustni pridiga tisočerm . . . Ampak ugledal je pravičnik še vse nekaj drugega; ugledal je droben list in na tistem drobnem listu je bila podoba. Podoba mladega fanta, mrtvega mladega fanta, ki leži med cveticami. Nič drugega. Eno oko je bilo prav narahlo odprto, ampak gledalo ni, bilo je čisto belo — kakor se punčica v mirnem spanju skriva visoko pod trepalnico. Tudi ustnice so bile napol odprte; čudile so se, hkrati pa so se smehljale; kakor če bi rek-le: »Kaj je res, da ste mi to storili?« Saj ni mogoče, da bi mi to storili — kaj sem vam storil?« Na desnem licu, tik pod belim očesom, je bila majhna črna pega; kakor da se je bil udaril otrok, ko je padel z obrazom na kamen. Ko je padel ta veseli otrok z obrazom na trdi kamen. Ko je ta smehljajoči obraz udaril na črni kamen in se je prelila njegova kri, prelila se mlada rdeča kri po črnem kamnu. Ko je zamahnil z obema rokama, spodtaknil se, padel na obraz, namreč na tisti veseli, mladi obraz, na tiste svetle oči; tudi oko je bilo ranjeno; namreč tisto belo oko, ki se je pred smrtjo skrilo pod trepalnico; udarilo je ob kamen . . . ne, nič več o tem! Pripovedujmo zdaj o potrebi in koristi militarizma ter o pravičniku.

Pompilij je ugledal tisti obraz, tisto oko, tiste ustnice. Trenil je in se je izpremenil; za en sam hip. Kakor senca je šinilo temno preko njegovih lic, kakor rosna senca je dihnilo iz njegovih oči . . . šinilo je, dihnilo in je minilo.

»O ti strašna, do neba vpijoča . . .«

Ne dalje. Nobene besede več. Nobene misli več. Pravičnik se je hipoma vzdramil in je ostal pravičnik. Ali ni je bilo oblasti več v nebesih, ne na zemlji, ki bi bila izbrisala greh, storjen pred obličjem pravice. Do tistega hipa, ko je ugledal mrtvi obraz, je bila njegova duša neoskrunjena, radost oblastnijam, vzgled mladini; lahko je rekel v svojem srcu (in velikokrat je rekel): »Tako velika, o Go-

spod, je moja svetost, in tako žarko sije, da ob poletnih nočeh ne žgem olja in tudi pozimi le redkokdaj!« Ni je bilo izkušnje, močnejše od te neomajne čednosti. Pogostoma se je prikazal zapeljivec v prikupljivi podobi, vabil je in mežikal; Pompilij pa je okrenil glavo, široko zamahnil z desnico ter šel po svoji ravni cesti. Tudi v podobi mučeništva, narodnega ali drugačnega, je poskušal zapeljivec svojo nečedno umetnost; Pompilij pa ga je pokaral ter mu razložil, da je mučeništvo tista čednost, ki naj sama sebi pripiše, da je . . . Ali zdaj — kaj se je zgodilo? Čemu je bil stopil v kavarno? Da bi pogledal z okom karajočim tiste bele papirje ter se razsrdil nad skritimi razbojniki. Oj le vada je bila, sladka vada zapeljiveca, ki je vzdignil poslednji as ter ga udaril na mizo. Oj, stal je za hrbtom pravičnika, gledal mu je smehljivo preko rame, nastavljal mu je podobno tako umetno, da mu je mrtvi obraz kakor iz zasede planil v nedolžne oči. Pompilij je izpregovoril v mislih strahovito, nadvse pregrešno besedo, zapeljivec se je zakrohotal in je smrdeč izginil; greh pa je bil storjen, pribit in zapečaten na vekomaj! . . . Jokaj zdaj, krvave solze plakaj, oskrunjena devica — Bog sam ti ne povrne nedolžnosti! . . .

Natakar je stopil k Pompiliju, ali Pompilij je povsobil glavo, zaihtel je tiho in je šel brez pozdrava.

(Konec prihodnjic.)

Listnica uredništva.

G. dopisniku iz Vižmarij. Vaš dopis o „Mizar-ski zadruzi“ smo prejeli, a ga ne moremo priobčiti ker bi imeli takoj tožbo na vratu. Ali imate dokaze za svoje trditve? Potrudite se v naše uredništvo, da se pogovorimo. Zdravi!

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 15. januarja 1910.

Trst: 1, 65, 38, 33, 78.

Linc: 22, 49, 12, 52, 5.

Dvignjene v sredo, dne 19. januarja 1910.

Praga: 13, 60, 11, 89, 84.

50% prihranite!

Kri! torej polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku. 4 52—4

Moč! dosežete in ohranite.

Zdravje! Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjizico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali pa po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“

priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim!

20 52—28

Tržne cene v Ljubljani

od dne 15. januarja do 19. januarja 1910.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 „ „ „ II. „ . . .	1	—	1	20
1 „ „ „ III. „ . . .	—	90	1	12
1 „ telečjega mesa . . .	1	40	1	80
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	2	—
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	1	80	2	—
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	08	1	12
Prašiči na klavnici . . .	1	20	1	40
1 kg masla . . .	2	40	2	60
1 „ masla surovega . . .	2	60	3	20
1 „ masti prašičje . . .	2	—	2	20
1 „ slanine (špeha) sveže . . .	1	70	1	92
1 „ slanine prekajene . . .	2	—	—	—
1 „ sala . . .	1	80	1	96
1 jajce . . .	—	6	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	10	—	—
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	1	40	1	70
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	2	70	2	80
1 gos . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	46	—	—	—
100 „ „ „ 1 . . .	45	50	—	—
100 „ „ „ 2 . . .	45	—	—	—
100 „ „ „ 3 . . .	44	—	—	—
100 „ „ „ 4 . . .	43	—	—	—
100 „ „ „ 5 . . .	41	—	—	—
100 „ „ „ 6 . . .	39	—	—	—
100 „ „ „ 7 . . .	33	—	—	—
100 „ „ „ 8 . . .	16	—	—	—
100 „ koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	39	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	37	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	33	—	—	—
1 l fižola . . .	—	24	—	32
1 „ graha . . .	—	—	—	—
1 „ leče . . .	—	44	—	48
1 „ kaše . . .	—	22	—	24
1 „ ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	27	—	—	—
100 „ rži . . .	21	50	—	—
100 „ ječmena . . .	18	—	—	—
100 „ ovska . . .	17	40	19	—
100 „ ajde . . .	19	—	20	—
100 „ prosa belega . . .	18	—	—	—
100 „ „ navadnega . . .	—	—	—	—
100 „ koruze . . .	15	—	18	—
100 „ krompirja . . .	5	60	5	80

Lesni trg.

Na trgu je bilo

— voz in — čolnov z lesom
Cena trdemu lesu od 10 K — h
do 11 K 50 h za m³.
Cena mehkeemu lesu od 9 K — h
do — K — h za m³.

Trg za seno, slamo in steljo.

Na trgu je bilo

— voz sena	10	—	10	70
— „ slame	8	—	10	40
— „ stelje	—	—	—	—

*** Popravila in preobleke točno in cenó.**

*** Popravila in preobleke točno in cenó.**

Najcenejše solnčnike in dežnike
domačega izdelka priporoča 3 52—4

Josip Vidmar

— v Ljubljani —

Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
Prešernova ulica 4.

Ali ste že vposlali naročnino za „Slovenski Dom“? Ako še ne, pošljite jo takoj!

Posojilnica za ilir. bistriški okraj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Trnovem

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne
in od 2. do 4. ure popoldne,

jih obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$

ter pripisuje nevzdržane obresti vsacega konec leta h kapitalu.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz
svojega, ne da ga bi zaračunala vlagateljem.

Za varnost vlog jamči 627 zadržnikov z vsem svojim pre-
moženjem in rezervni zaklad z 49.971 K 81 h.

Posojila daje posojilnica po $5\frac{1}{2}\%$ na osebni kredit in
proti vknjižbi. 7 13-1

Ošaben Ivan

tapetnik v Postojni 8 2-2

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v svojo
stroko spadajoča dela.

∴ Zaloga vsakovrstne žime in ∴
drugih potrebščin.

Cene nizke! Delo solidno!

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 3,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na
tekoči račun ter jih obrestuje od
dne vloge po čistih

4 $\frac{1}{2}$ %

Kupuje in prodaja srečke in
vrednostne papirje vseh vrst po
dnevem kurzu.

52 52-21

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908
denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102,911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{2}\%$ z
 $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$
brez amortizacije. Na menice pa po
 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

2 52-4